

značné nedoplatky, k nimž řadí se také její pohledávka proti žalované, odkázána jest na bankovní úvěr a musí u své banky, jak zjištěno, platiti více než $9\frac{1}{2}\%$. Názoru odvolacího soudu dlužno přisvědčiti. Zákon stanoví sice (čl. 287 obch. zák., § 1333 obč. zák.), že škoda, způsobená prodlením placení peněžitého závazku, se nahrazuje plněním zákonných úroků. Ustanovením tímto není však věřiteli zabráněno, by dle zásad čl. 283 obch. zák. a §u 1323 obč. zák. neuplatňoval veškeru škodu, o níž jest s to dokázati, že vzešla mu dlužníkovým prodlením, neboť § 1333 obč. zák. stanoví jen zásadu pro případy, ve kterých věřiteli prodlením dlužníka nevzešla škoda jiná, než ušlé úroky kapitálu, jehož neplacením nemohl využiti. Tuto příčinnou souvislost mezi prodlením žalované firmy a škodou žalobkyně shledává odvolací soud v tomto případě právem v tom, že žalobkyně musí použití dražšího úvěru bankovního pro značné nedoplatky svých zákazníků, jmenovitě i žalované. Škoda sama pak záleží nejen v zákonném úroku z prodlení, ale i v rozdílu mezi tímto úrokem (6%) a oním, jež žalobkyně své bance byla nucena platiti ($9\frac{1}{2}\%$), tedy v dalším penízi rovnajícím se $3\frac{1}{2}\%$ zažalované pohledávky. Za tuto škodu odpovídá tudíž žalovaná firma žalobkyni dle uvedených zásad.

Čís. 3458.

Nárok dle §u 796 obč. zák. není rázu obligačního, nýbrž kotví v právu rodinném. Lze se domáhati změny smíru, jež ohledně úpravy nároku toho uzavřela vdova s dědici. Lze tu obdobně použití ustanovení §u 19 rozl. zák.

(Rozl. ze dne 30. ledna 1924, Rv II 472/23.)

Byvši manželem vydědčna, domáhala se manželka výživného z jeho pozůstalosti. Smírem ze dne 17. ledna 1919 zavázali se dědicové manžela platiti ji 200 K měsíčně. V roce 1922 žalovala vdova dědice o placení dalších 400 Kč měsíčně vzhledem k tomu, že hospodářské poměry vůbec a její zvláště se zhoršily. **Procesní soud první stolice** žalobu zamítl, **odvolací soud** přiznal žalobkyni měsíčních 200 Kč.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaných.

Důvody:

Dovolání vytýká s právního hlediska odvolacímu soudu, že nesprávně posoudil povahu nároku žalobkyně, jako pozůstalé manželky na výživné, opírajícího se o ustanovení §u 796 obč. zák., dovozuje, že tu jde o nárok ryze obligační, povahou svou povinnému dílu obdobný, což prý zjevno z jeho zařazení mezi ustanovení o povinném dílu, a že tudíž platí také o něm ustanovení §u 551 obč. zák. o vzdání se dědického práva, a z toho dospívá dovolání k závěru, že, když žalobkyně učinila s dědici smír, kterým veškeré její nároky proti pozůstalosti byly úplně vyrovnány, nemůže ani za změněných poměrů požadovati na žalovaných, aby

ji nově upravili nedostávající se slušnou výživu po rozumu §u 796 obč. zák., poněvadž při tomto nároku nelze ani použití doložky rebus sic stantibus. Než právní názor dovolatelů na povahu nároku na výživné ve smyslu §u 796 obč. zák. jest zcela mylným. Neboť nárok tento — jak již odvolací soud správně vyslovil — má svůj základ v poměru a svazku manželském, tedy v právu rodinném, a zákonodárce zamýšlel ustanovením §u 796 obč. zák. právě zabezpečení ovdovělému manželi nutnou existenci ze jmění pozůstalostního v ten způsob, že, kdyby mu nestačily jinaké jeho příjmy ku slušné výživě, může ji požadovati z pozůstalosti. Účel včlenění §u 796 obč. zák. v hlavě XIV. mezi předpisy o dílu povinném, vysvětlují jeho úvodní slova, že manžel nemá práva na povinný díl (který dříve dle §u 548 západohalič. obč. zák. měl), avšak z pouhého zařazení nelze nikterak usuzovati na právní povahu nároku samého, který svou podstatou i právním důvodem jest od povinného dílu zcela odlišným. Také druhá sporná otázka, zda připouští soudní smír žalobkyně se žalovanými dědici ze dne 17. ledna 1919, jímž zavázali se žalovaní platiti žalobkyni měsíčně 200 K, novou úpravou výživného pozůstalé vdově dle §u 796 obč. zák., byla soudem odvolacím právem zodpověděna kladně. Dovatelé mylně dovozují z posledního odstavce smíru, že když nynější žalobkyně vzala tenkrát dvě své žaloby proti nim zpět, vzdavši se žalobních nároků, a prohlásila, že vzdává se každého dalšího nároku, jakéhokoliv způsobu, a spokojila se pouze měsíční rentou 200 K, není oprávněna domáhati se nové úpravy nedostávající se jí vdovské výživy po rozumu §u 796 obč. zák. Nehledíc ani k tomu, že onen odstavec smíru nepřipouští jiného rozumného výkladu, než že jím byly vypořádány jen sporné nároky v době ujednání smíru mezi stranami, vyžadovalo by vzdání se zákonného nároku na vdovskou výživu, aby bylo ve smíru výslovně uvedeno. O nároku na výživném není však ve smíru nejmenší zmínky a dovolatelé zpěčují se ještě v dovolání přiznati měsíční rentě 200 K, žalobkyni poskytnuté, právní povahu výživného, tvrdíce, že obě strany ani při ujednání smíru měsíční příspěvek 200 K za výživné nepovažovaly. Dovatelé však sami si odporují, když zase jedním dechem tvrdí, že žalobkyně vzdala se při tom závazně nároku na vdovské výživné ve smyslu §u 796 obč. zák., když o výživném vůbec strany nejednaly. Pro řešení této rozepře neměly však ani rozhodného významu otázky, jaký účel a význam měl důchod 200 K žalobkyni smírem poskytnutý, ani zda měsíčních 200 K mohlo žalobkyni v roce 1919 k výživě stačiti či nikoli, poněvadž zákon nevyžaduje, by výživné dle §u 796 obč. zák. z pozůstalostního jmění poskytované, bylo jediným pramenem obživy pozůstalého manžela. Nepřipustil-li tedy odvolací soud o těchto okolnostech důkazu svědky a znalci, nepochybil proti předpisu §u 503 čis. 2 c. ř. s., ježto tím nebylo nikterak zamezeno vysvětlení a důkladné posouzení sporné věci, a není dovolací důvod neúplnosti odvolacího řízení opodstatněn. Dospěl-li odvolací soud, posuzuje smír ze dne 17. ledna 1919 k závěru, že renta 200 K byla v něm žalobkyni zřízena, by jí byla zajištěna slušná výživa, nejde tu o skutkové zjištění, nýbrž o právní úsudek, jemuž nelze odpo-

rovati dovolacím důvodem dle čís. 3 Šu 503 c. ř. s., nýbrž jen důvodem nesprávného právního posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Než i tu jest přisvědčiti názoru odvolacího soudu, že smírem ze dne 17. ledna 1919 byly urovnány dva nároky žalobkyně, dvěma samostatnými žalobami uplatňované, z nichž nároku na zjištění neplatnosti posledního pořízení se žalobkyně smírem prostě vzdala, kdežto druhý nárok na plnění výživného, byl dohodnutím stran vyřízen tím, že nynější žalovaní dědici se zavázali poskytovat žalobkyni měsíční duchod 200 K. Bylo-li manželství žalobkyně s Viktorem G-em dobrovolně rozvedeno od stolu a lože, nepozbyla tím žalobkyně nároku na vdovskou výživu ve smyslu Šu 796 obč. zák., neboť nebylo ve sporu rozvodovém o její vině na rozvodu vůbec rozhodnuto a dovolání ocitá se úplně na scestí, domnívá-li se, že v nynějším řízení měla býti otázka viny žalobkyně na rozvodu znova řešena. Přijal-li konečně odvolací soud na základě vlastních znalostí za prokázáno, že od roku 1919 do dne žaloby, t. j. do 20. května 1922 se náklad na životní potřeby podstatně zvýšil, jde tu o zjištění skutkových okolností, soudu dobře známých a nebylo pak mu ovšem třeba, prováděti o nich ještě důkaz znalecký a není výtky vadnosti řízení ani v tomto směru odůvodněnou. Odvolací soud správně uznal, že od doby smíru se životní poměry žalobkyně tak podstatně v její neprospěch změnily a to vlivem zcela mimořádných poválečných hospodářských poměrů, které přirozeně strany při jednání o smír dne 17. ledna 1919 naprosto předvídati nemohly, a přihlédl právem i k její chorobě, jež vyžadovala několikanedělního léčení ve vídeňské nemocnici a k její úplné nemajetnosti. Jsou tu tedy mimořádné důležité důvody, které opravňují žalobkyni, by se domáhala nové úpravy svého zákonného nároku na doplnění vdovského výživného po rozumu Šu 796 obč. zák. (srov. obdobné ustanovení Šu 19 zákona ze dne 22. května 1919 čís. 320 sb. z. a n.), a jest lhostejno, zda byla jí dřívější renta 200 K přiznána smírem jako výživné či nikoli, ježto při nároku dle Šu 796 obč. zák. na tom nesejde a jest k tomuto důchodu hleděti jen jako ku příjmu, s nímž při vyměření nedostávající se slušné výživy jest počítati.

Čís. 3459.

Novela o právu manželském (zákon ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n.).

Za rozluhu dle Šu 17 zák. může žádati i manžel, z jehož viny bylo uznáno za rozvod, a nevyžaduje se, by od rozsudku, vyslovujícího rozvod, až do podání žádosti za rozluhu uplynula lhůta jednoho roku.

(Rozh. ze dne 5. února 1924, R I 6/24.)

Právoplatným rozsudkem ze dne 12. dubna 1922 bylo uznáno na rozvod manželství od stolu a lože z viny manžela Josefa V-a. K žádosti Josefa V-a. zadané na soudě počátkem roku 1923, povolil soud první stolice rozluhu manželství z viny Josefa V-a. Rekursní soud